

Nemzetiségi találkozók

Mintegy tízezeren voltak kíváncsiak vasárnap a bánki nemzetiségi találkozóra, a Nógrád megyei nemzetiségi napok hagyományos záróeseményére. Az ünnepséget népviseletbe öltözött szlovák és német nemzetiségi, valamint magyar művészi együttesek színpompás, dalos-táncos menete nyitotta meg. A vízi színpad előtti szabadtéri nézőtérre helyet foglaltak a huszonnégy Nógrád megyei nemzetiségi község képviselői. Ott voltak a Nógrád megyei politikai és társadalmi szervezetek, a magyarországi nemzetiségi szövetségek, valamint a szlovákiai losonci járás küldött-ségének képviselői is. A népes nagygyűlésen dr. Molnár Béla, a Hazafias Népfőrsereg Országos Tanácsának titkára méltatta hazánk lenini nemzetiségi politikáját.

A nagygyűlés után a Nógrád megyei együttesek és szólisták mellett bemutatta műsorát a losonci járás népi együttese, a gyetvai Podpolonec együttes, valamint az NDK-ban élő szorb nemzetiség népi együttese is. Megrendezték a magyarországi szlovák nemzetiségi lap, a Ludove Noviny napját. A programot népművészeti vásár, népdalműsor tette változatossá.

Hétköznapok Nesze neked kistermelő!

A propaganda hullámai immár mindent beborítanak: kistermelő, termeljejet, húst, zöldséget, gyümölcsöt! Csak azt mond meg, hogy segítsünk országunk munkáiban, és mi, vállalatok, intézmények máris integrálunk, koordinálunk.

Volt a tanyavilágban korábban egy — mint kiderült féllélegális gyakorlat. Az inszeminátor — a mesterséges termékenyítő állomás embere — ha kérték, házhoz ment, hogy az állat otthonában ejtse meg az aktust. Az inszeminátornak vannak kijelölt állomáshelyei, amelyek közt napról napra menetrendszerűen közlekedik, akár a pesti gyors. Ezekhez kellene a megjelölt időpontokban elővezetni a szaporodni kívánó állatokat. Csakhogy a tanyavilágban többnyire idős emberek tartanak tehenet, akik nehezen tudják elvezetni jószágukat a több kilométerre levő állomásra. A kijelölt helyek egyébként is inkább fogalmatlan műutak közelében vannak, a tehenek is, idős gazdáik is idegenkednek a szárgulda járművektől. Olyan is előfordult Mórahalmon, hogy egy különben jámbor úszó egyszárművet állapottan agyon-

Céltámogatások a közművelődés fejlesztésére

Csaknem 20 millió forinttal támogatják az idén a közművelődés fejlesztését célzó elképzelések megvalósítását, az új kulturális szolgáltatások tárgyi feltételeinek megteremtését a közművelődési alapról. Az Országos Közművelődési Tanács nemrég döntött a rendelkezésre álló összeg elosztásáról, azokat az igényeket részesítve előnyben, amelyek a legfontosabb művelődéspolitikai feladatokhoz kapcsolódnak, s a művelődési intézményekkel kevésbé ellátott települések lakosságának kulturális lehetőségeit javítják majd. Így jelentős segítséget adnak azoknak a terveknek a valóra váltásához, amelyek az oktatás és a közművelődés kapcsolatának erősítését, a két intézményhálózat lehetőségeinek kölcsönös kihasználását szorgalmazzák.

Országsszerte sok gondot okoz az apró falvakban, illetve az újonnan épült lakótelepeken élők művelődési igényeinek kielégítése, ezért az ezzel összefüggő elképzelésekre különösen nagy figyelmet fordított az OKT. Így a főváros és 14 megye

csaknem 6 millió forint céltámogatást kapott ahhoz, hogy gyorsabbá, rendszerebbé tegye a szellemi értékek eljuttatását a kis településekre, illetve közreműködjen a lakótelepek sokszínű, tartalmas klubéletének megteremtésében, az erre alkalmas helyiségek hasznosításában.

Az amatőr művészeti mozgalom továbbfejlődését segítő szakmai-módszertani központok létrehozására, a műkedvelő együttesek színvonalasabb munkafeltételeinek megteremtésére ugyancsak számottevő összeget fordítanak — a helyi forrásokat kiegészítve — az alapról. Az idén több olyan tervet is támogat az OKT, amely egy sajátos helyzetű kórt, a testi fogyatékosok kulturálódási lehetőségeinek szélesítését tűzi célul, annak érdekében, hogy a művelődési eszközeivel is segítsék a rokkantak mind harmonikusabb beilleszkedését a társadalomba.

A tanácsai művelődési otthonok hálózata mellett számos más intézmény is részesül az alap pénzeszközeiből. Így például több járási, illetve megyei könyvtár külön zenei részlegének kialakításához kap hozzájárulást.

Az augusztusi Tisztatáj

Páskándi Géza A szélmalom lakói című drámájának második és harmadik felvonását közli az új Tisztatáj. Jó lenne, ha ezt az egvedit és általánost, helyit és egyetemest kitűnően egyesítő művét minél előbb vizsgolnánk a színpadon is. A versek sorát **Csukás István** (Száll az én időm) vitia. **Bari Károly** A némaság könyve című „hosszú éneke” képzőművészeti képrázata el az olvasót. Külön kiemeljük a pozsonyi **Koncsol László** feleségének átírt költeményét (Áttűnés). „Arcodban menni arc van” — kezdi a költő és sorra megidézi a szeretett nő arcát: a jatekost, a könnvest, a lázban didergőt, az anvasíratót, az asszonvit, az alvót, a kacagót és még sok más arcot. Új költői forma jelentkezik **Tornai József** két versében. A nemrég fiatalon elhunyt tehetséges szegedi költőt, **Herbst Zoltán** Vörösi László búcsúztatja. Herbst halálára íródott **János István** Hafiz sírlánál című verse is.

A 60 éve született **Sarkadi Imre**, a felszabadulás utáni magyar próza nagy alakja — többek között — az író két kiadatlan írásának közlésével emlékezik a Tisztatáj. A Lesz-e föld? című töredék a Gál János útja előkészítője, a Szeretők a békét a Felkelők címen ismert novella változata. A drámaíró **Sarkadi Horvát István** **Csontos Sándor** beszélget. Arra a kérdésre, hogy mi volt Sarkadi módszere, Horvát így válaszol: „Nem volt drámaírói módszerem. Drámái mégis erőteljesek, mert nagyon ismerte az embereket, akikről írt, és mélyen belehatolt ezekbe a sorsokba és lelkekbe.” Horvát úgy véli, az Oszlopos Símeonnal és az Elvesztett paradicsommal lezárult egy korszak. Amint Sarkadi

A századik

Csikós Attila tervezte a Tell Vilmos díszleteit

Tavaly nyáron úgy búcsúztunk Csikós Attilával: Vizionlításra, jövőre! Nem véletlenül, a Népszínház vezető tervezője néhány esztendője immár hazajár Szegedre. Sorozatát egy nagy sikerű díszlettel kezdte: 1975-ben a szegedi operatársulat Kodály-bemutatójához, a Székelyfőnőhöz tervezett emlékezetes színpadképet. A siker nyomán kérte meg társát az Operaház akkori szcenikusát, a fiatal Csikós Attilát, a 76-os Dóm téri Cigánybárhoz Horváth Zoltán rendező. Ezt a színpadraállítást a következő évben felújították, Tavaly már két feladatot kapott, egyrészt a Kass János fantáziájában megszületett cigánytanya képet adaptálta a dóm elé a Piros karavánban, s izgalmas színpadteret álmodott a Ruszt József rendezte Páskándi-darab, a Kálmán király eljártásához. Az idén ismét duplázott — a néptáncfesztivál gálájának keretében és az új Ruszt-rendezéssel, a Tell Vilmos térszínpadával bírkózott meg. Ez utóbbi a pálya századik feladata.

(Az ifjú építészhallgató színházi pályája az Egyetemi Színpad virágkorában kezdődött, a hatvanas évek első felében. A Ruszt József vezette amatőr együttes sikert sikerre halmozott, s 1965-ben Csokonai Karmyónéjával a nancy-i világesztiválon má-

sodik díjat nyert. Ekkor hívták meg a díszletek és jelmezek tervezőjét, a még műegyetemista Csikós Attilát Bayreuthba, ahol Wiegand, később Wolfgang Wagner tervező asszisztenseként tíz évet dolgozott, igazi világsztárokkal. A diploma megszerzése után az Állami Operaházba került. Oláh Gusztáv műhelyébe. 1979-ben „váltott lovat”. Ruszt hívta az alakuló Népszínház társulatába, azóta 15 közös munkájuk volt, többek között Szegedhez kötődő produkciók is, például a Kálmán király, a Hosszú út az éjszakában és a mostani Schiller-produkció.)

„A jegesség a színházzal még a gyerekkorban kötődött. Gyerekszíniestként gyakran felléptem, de emellett szívesen rajzolgattam is. Később a színház szeretete és a rajz iránti vonzalom a díszlettervezésben találkozott. Harmadik próbálkozásra felvettek az Iparművészeti Főiskola építész szakára, előtte is, a főiskolai évek alatt is, dolgoztam az akkor virágkorát élő egyetemi színpadnál. Többek között elkészítettem a Karmyóné és a Kékszakállú herceg vára díszleteit, jelmezeit.”

A néptáncfesztivál gálájára felkértek, a produkciót körülölelő, hagyományosan festett színpadképet tervezett. Főlsorakoztatta egy kompozícióba a föllépő folklorcsoportok hazájának jellegzetes falusi házeit. Mintegy jelezve, milyen körülmé-

nyek között született hajdanában a nép ajkán a dal, a közösségekben az örömet-bánatot kifejező tánc, milyen keret adott az egyszer volt falukép ennek a ma reneszánszát élő népi műfajnak.

Teljesen más feladatot jelent a díszlettervező számára egy térszínpad megalkotása. Mint egykori építész-hallgató, tisztában van — főleg Pogány Frigyes szemléletformáló és életre szóló utóvalói nyomán — a színpadnak, mint egy játék számára kijelölt térnek lehetőségeivel és kötöttségeivel. S tudja, a díszlet és játéktér tervezése alkalmazott művészet, szolgálja a rendező elképzeléseit, alkalmazkodik az adott építészeti környezethez — tehát egyértelműen gúzsba kötve táncolás.

„Csak úgy lehet hozzáfogni egy-egy munkához, ha a produkció színpadra állítói egymást tisztelik, egymás munkájára számíto, egymásban megbízo alkotótársak. A díszlettervezés látványkereső kísérleteinek korát éljük. Az anyagok, eszközök, technikai megoldások változnak, egyre modernebbek és korszerűbbek lesznek. Csak a szándék maradt a régi: színházi környezetet, hatáson kívüli teremtetni az adott darabok világához. En minőség az egészről lebontva igyekezzem eljutni a szükséges részletekig. A díszlet, véleményem szerint, elsősorban tervalkotás, s ennek következménye a formarend éppúgy, mint a színek harmóniája. A néptáncfesztivál gálájához csupán látványos keretet kellett terveznem, a Tell Vilmos egészen más feladatot elé állított. A mű a svájci heggek között, erdőkben, patakok partján, mesék és csodák világában játszódik. Itt, a Dóm téren, teljesen megoldhatatlan az illúziószínház ideája, a romantikának nincs talaja. Ezért hát Schiller művészei összefoglaló jellegű, tömbszerű, nagyban szerkesztett színpadteret álmodtam meg, hatalmas, fehér felületekkel, lejtők, síkok és lépcsők rendszerével. S mindehhez járulnak a fény- és próatechnikai effektusok, a vetítések, a görögütések, a csillogó föltek. Ez a mű fndléval, nagy, totális élménnyel indul, ebből bomlanak ki a részletek, hogy a végén ismét összeálljon a zárókép látványos fndléje.”

Tandi Lajos

A szegedi fák védelmében

Szeged város lakossága már többször tanújelét adta, hogy szereti városát, védi parkjait, fáit, környezetét. Az elmúlt hetekben is többen észrevették, hogy a Széchenyi téren, valamint a város egyes területein a hársfák lombozata sárgul, majd elszárad. Hasonlót tapasztaltak már az elmúlt években is. A hársfák igen érzékenyek a különböző növényi károsítóokra. Már a korábbi tavaszi időszakban jelentkezett a fákra a levéltetű fertőzöttség, majd azt követően észlelni lehetett az igen erős takácsatka károsítást. A kártevők megjelenését az illetékesek időben észlelték, és a szükséges intézkedéseket is megtették.

A város zöldterületeinek, parkjainak gondozását végző Városgondnokság megbízást adott védekezésre. Eddig háromszor permeteztek. Közterületen csak olyan speciális kémiai szerek használhatók fel, amelyek az

egészségre és a környezetre kevésbé ártalmasak, és gyors a lebomlási idejük is. Gondot okoz, hogy a kémiai szerek nem bizonyultak megfelelő hatékonyságúnak. A rendkívüli mértékben elszaporodott takácsatka-állomány ellenállt a növényvédőszernek. A kártételt elősegítették a téli szőszok és egyéb kedvezőtlen hatások is, amelyek a fák állapotának leromlását okozták.

A fertőzött levelek elszáradnak és lehullanak. Ez azonban nem jár együtt a fák kipusztulásával.

A fák óvása érdekében továbbra is mindent megtesznek. A Városgondnokság augusztus 20-ig intézkedési tervet készített a Széchenyi téri fák védelmére. A jövőben a növényvédelem, az egészségügy és környezetvédelem közös feladata, hogy meghatározzák a megfelelő eljárásokat, amelyek kellő hatékonysággal biztosítják fánk üde lombzatát.

Kulturált csipeszek

Kírták az újszegedi ABC-ben nagybetűvel, hogy csak csipesszel szabad megfogni a péksüteményt. A népviselelés irányuló nemes törekvés egyelőre hatástalan maradt: naponta járok a 17-es ABC-be, s még egyetlen embert nem láttam, aki csipesszel rakta volna a zacskóba a kiflit. Az emberek ugyanis gyanakvóak: azt hiszik, hogy ha nem tapogatják meg a kiflit, zsemlet, akkor a kereskedő becsapja őket. Alulra teszi a száraz, öreg süteményt, hadd vigye a gyanúlan vásárló.

A civilizált magatartásra szoktatásnak ez a formája tán azért is hatástalan, mert nem fűződik hozzá szankció. Ha esetleg odaállna egy eladó a csipesz mellé, és megbüntetné vagy kiutasítaná az üzletből, aki

a retkes kezével illeti a süteipartól sterilítaszagban érkező pékárut, akkor biztosan nagyobb fogantatja lenne az intézkedésnek. Így viszont csak az öntudatos kiflivásárlók használják — használják? — a csipeszt. Azok, akik eddig sem tapogatták össze az összes pékárut. En azért szerettem volna, ha kultürembernek néznek. Kiválasztottam két szép kiflit a tároló sarkában, megragadtam a csipeszt. Csúfos kudarcot vallottam: a csipesz nem ért el a tároló sarkáig, olyan rövid madzagra kötötték. Aki odakötötte, tisztában lehetett vele, milyen nehezen terjed a kultúra. Úgy gondolhatta: legalább a csipesz megmarad, ha erősen odakötött.

Tanács István